

ויאמר משה

פרשת "שְׁפָטִים". ב' אלול ה'תש"פ. עלון מספר 98.

מאמר על פרשת השבוע:

"ונתן לכהן" (י"ח ג').

כנפי המטוס העפילו אל על, ואני מוצא את עצמי יושב במחלקה הראשונה. כשלעצמי אני מקפיד שלא לנסוע אלא במחלקת התיירים, אך באותה נסיעה לארצות הברית לפני ארבע שנים, הציעו לי הדיילים, כנראה מחוסר מקום במחלקה הרגילה, לעבור למחלקה הראשונה. עם המראת המטוס תרתי אחר שותפיי לחויה – האנשים הנוסעים עמי כאן בחרטום המטוס. גילתי אדם רחב גרם וגדול ממדים, הישב על כסא ובקושי נושם. נגשתי אליו ושאלתי לשלומו. לא הכרתיו, אבל "חברים כל ישראל". הוצאתי מתיקי את האלבומים, המספרים את סיפורו של "מגדל אור", ושתפתי את חברי למסע בסיפור הקמת בנין המוסדות לבנות, שאנו מצוים בשלבי סיום הבניה. גילתי את אוניו כי לאור זאת ולנוכח הקושי שלנו להגיע לסיום הבניה – נאלצתי לצאת לחוץ לארץ. "אין זה קל", אמרתי לו, "לעזוב את הארץ, הסביבה הטבעית של האדם, ולצאת לתור אחר נגידי עם ונדיבי לב, שיאותו ליטול חלק במעמסה הרובצת על שכמי 24 שעות ביממה". "איך זה הולך?" שואל האיש בסתמיות. ואני בוחר לענות לו, כי "ברוך ה' וברוך שמו, מה' מצעדי גבר כוננו, ובכל מקום שאני הולך אני רואה את ישועת ה' חופפת עלי. ואין זה מכוחי הדל, ובטוח אני שאין זה אלא מכוחם של הילדים שבורי הלב, החוסים בצל מוסדותינו". ואם נגענו בנדיבות הלב, בחרתי לומר לו את אשר על לבי – כי לא לכל אדם יש זכות לתת צדקה. גם האדם העשיר ביותר צריך להיות בעל זכות כדי לעשות חסד. "למה כונתך?", התפלא האיש. וצטטתי לו את דברי הזוהר הקדוש הידועים על הכתוב "ויקחו לי תרומה". רבי שמעון בן יוחאי אומר, כי האדם החפץ להשתדל במצווה יעניק תרומה לה', ועל ידי זה תשרה שכנה. "מאת כל איש אשר יבנו ליבו" – איש זה, המתגבר על יצרו, שעל ידי זה זוכה לתת תרומה לה'. הוספתי את דברי הגמרא (סוטה מ"ט): "אמר רבי אלעזר: כל העושה צדקה ומשפט כאילו מלא כל העולם כולו חסד, שנאמר: "אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ". שמא תאמר כל הבא לקפוץ קופץ, תלמוד לומר "מה יקר חסדך, אלוקים". ומפרש רש"י: "שמא כל הבא לקפוץ ולעשות צדקה וחסד קופץ, ומספיקין וממציאים לו אנשים מהוגנים – לכך תלמוד לומר: "מה יקר" צריך לתת לב ולטרוח ולדרוף אחריה, לפי שאינו מצויה תמיד לזכות בה למהוגנים". "כאן", הדגשתי בפניו, "אנו לומדים מדברי רש"י – שצריך לתת לב ולטרוח ולדרוף אחריה, במשמע שאין זה קל, אלא צריך זכות מיוחדת להקרא תורם ונדיב לדברי קדושה". האיש שמע והקשיב. נראה היה כי לבו בל עמו. אמרתי לו: "אני ממשיך במסעותי לחוץ לארץ, לזכות אנשים שהם בעלי זכות לעשות חסד עם הילדים החוסים בצל המוסדות, המהווים עבורם משען ומשענה". האיש נראה כמתעניין, ואז מבלי משים הנחתי את היד על מושב הכסא, שם נצב כפתור הזוהר המכון את מושב המטוס. ברגע שנלחץ הכפתור בטעות הוסט הכסא והפך למיטה לגד עיני המשחאות ולתמיהת היושב על הכסא כבד המשקל, שלפתע מצא עצמו צונח אל מיטה. הסיטואציה היתה מביכה. בעודו צונח על הכסא משה, ונקתי לתופסו. לא מצאתי מיילים כפי להביע צערי וכאבי על עוגמת הנפש שנגרמה בעטי לאדם, ועל העלבון והצער שהיו מנת חלקו באותם רגעים אומללים. באין אומר ודברים נגשתי אליו והצמדתי נשיקה ללחיו, נשיקה שהביעה חרטה מעומק הלב ורצון על לכפר על הסיטואציה המביכה מאד. היהודי חיך, ולחש באנגלית לבן משפחתו שנלוה אליו: "ידעת! ידעתי שאמצא את האיש הנכון". לתמיהתי מה השמחה הגדולה? נענה האיש ואמר: "אני סובב, הולך ומגיע כבר זו הפעם השלישית לארץ ישראל לחפש אחר מוסד, שמעניק לילדים

שבורים בית חם". כשפתחתי זוג עיניים תמהות להבין את פשר דבריו, הבהיר האיש: "אני נושא עמי סכום נאה לצדקה, שאני רוצה להעניק למוסד המתאים. משום מה עד לרגע זה לא מצאתי. הסתובבתי בארץ, נפגשתי עם... ועם... אבל לא מצאתי את שבקשה נפשי. סימן עשיתי לעצמי", כך אומר לי האיש בגילוי לב, "אם אפגוש אדם שיעניק לי חיבה ואהבה אף שאיני מכירו, אדע נאמנה כי זה האיש שלו אפקיד את כספי. לא היה לי ספק כי אדם כזה יעשה עם כספי את המיטב עבור הילדים המסכנים". עודי עומד משתומם, שולף האיש רחב הממדים עט יוקרתי מכיסו, מברר כמה עולה לסיים את בניית הפנימיה לבנות, רושם את הצ'ק על הסכום הזה, ואומר לי: "אני שמח שזכו אותי משמים לתת צדקה מכספי למקום ראוי ומהוגן".

מסקנה: הישועה יכולה לבוא מכיוון שמעולם לא חשבת עליו!

שבת שלום ומבורך!

על פי ראש מוסדות "מגדל אור" ורב העיר "מגדל העמק" הרב יצחק דוד גרוסמן שליט"א.

חידודי הגר"ח:

ש. כתוב בפרקי אבות "עשה לך רב". על מי זה הולך, רק על התלמיד, או שגם הרב צריך לעשות שהתלמיד יהיה תלמיד?
 ת. "הא בהא תליא. אם הרב עושה, ממילא גם התלמיד".
 ש. זה מתחיל מהרב, או מהתלמיד?
 ת. "מהרב".

סיפור לשלחן שבת ולחודש אלול:

ביום ראשון מתחילים הספרדים בסליחות. בגלל זה נבחר הסיפור הבא להיות במדור "סיפור לשלחן שבת ולחודש אלול".

דרש מגיד המישרים הרב שלמה לוינשטיין שליט"א: "מלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו". לכאורה קשה, שהלוא כבר בקשנו "דלתוך דפקנו רחום וחנון נא אל תשיבנו ריקם מלפניך", מה אם כן התוספת "מלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו"? היה יהודי אחד בשם הרב לוי, יהודי מרוקאי שגר בצרפת. כל שנה הוא נוסע למרוקו וקוטף אתרוגים, מגיע לארץ ומחלקם לגדולי הדור. לפני כמה שנים הגיע לרב אהרן יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל, הביא לו אתרוג ואמר: "ברצוני לספר לרב סיפור", וכך ספר: "יש לי חבר בצרפת, עשיר גדול. היהודי הזה מתגורר בבנין של עשירים, ואחד הדיירים באותו בנין הינו גוי מבוגר, עשיר גדול, אריסטוקרט מכובד. יום אחד התברר ליהודי הזה שהגוי הוא חמיו של מלך מרוקו – בתו התחתנה עם מלך מרוקו, לא פחות ולא יותר! היהודי התרגש מאוד. פנה אל שכנו ושאל: "הם באים לכאן לפעמים?", והלה השיבו: "כן". "וכשהם באים הם מתארחים כאן בבנין?". "כן". "במטותא ממך, כשיהיה המלך ורעייתו בביתך אוכל לשבת ולדבר עמו מעט? בחיים לא ראיתי מלך, מאוד הייתי רוצה לראות מלך ולשוחח עמו!". "בסדר", הסכים השכן. ואכן, בפעם הבאה שהגיע המלך, קרא הגוי לשכנו היהודי. התיישב אתם השכן היהודי. מלך מרוקו אינו עושה צרות ליהדות, זו מלכות של חסד. שואל אותו המלך: "כמה ילדים יש לך? בני כמה הם?", והיהודי מתחיל לספר לו: "הגדול בן שבע עשרה, הקטן עוד חודש בר מצוה...". המלך עוצר אותו ושואל: "עוד חודש מה?...". היהודי קלט שהוא מדבר עם גוי שאינו יודע מה זה בר מצוה, ואמר: "הקטן יהיה בעוד חודש בן שלוש עשרה, אצלנו קוראים לזה בר מצוה כי בגיל הזה הוא מתחייב במצוות, ועושים לו לכבוד זה מסיבה גדולה. שכרנו

אולם, הוזמנו אורחים, אבל העיקר שהבן נעשה בן שלוש עשרה".
 אומר לו המלך: "אני מבין שהמסיבה הזאת שתעשו לו בגיל שלוש עשרה איננה מסיבת יום הולדת רגילה, זה מין טקס דתי, לא?".
 "נכון", משיב היהודי, "זו איננה מסיבת יום הולדת". "אם כך", אומר לו המלך, "השאלה היא האם מותר לי לתת לך מתנה למסיבה הזו, או כיון שזה משהו דתי ואני לא יהודי אולי אסור לך לקבל ממני?". אמר היהודי: "לא, זה בסדר, אדרבה ואדרבה...". המלך כתב צ'ק ונתן לו. נטל היהודי את הצ'ק בידו וכשהביט בו החלה ידו לרעוד: הצ'ק היה על סך 40 אלף יורו – 200 אלף שקלים מתנה לבר מצוה! המלך רואה שידו רועדת. נענה ואמר בחיור: "אני יודע שזה הרבה כסף, וגם אם הייתי נותן לך ארבעת אלפים היית מרוצה מאוד. אך ראה נא, אני מלך מרוקו. אינני נותן מתנות בכל יום, אבל אם אני נותן – אני נותן מתנה שלא תבייש את מלך מרוקו, לא שתשמח את המקבל. מלך לא יכול לתת פחות מזה, אחרת זהו בזיון למלוכה שלו!". "לפי זה", סיים היהודי ואמר לרב שטנמן, "הבנתי מהי התוספת 'מלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו כי אתה שומע תפילה' – מבקשים אנו: ריבוננו של עולם, 'דלתך דפקנו רחום וחנון, נא אל תשיבנו ריקם מלפניך'. אבל לא ריקם במושגים שלי, אלא 'מלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו'. אתה אינך מלך מרוקו אלא המלך של כל העולם, תן לנו אפוא לפי המושגים שלך!".

לקחי הקורונה:
חלק ז'
האם בחנוכה מיישהו חשב על כך שבפסח נהיה מבודדים? אולי בא להגיד שלעולם לא תדע מה צופן לך העתיד...

סיפור מתח בהמשכים:
תקציר: רב העיר, ה'תוספות יום טוב', שאל את הגביר שירד מנכסיו אודות עסקיו. למה הוא ממשיך בעסקיו ואיך קרה שהוא לא יכול להמשיך לתחוק את בית הכנסת האורחים. בתחילה חתם האיש את פיו, לא אבה לספר כלום, והתעקש לשמור על זכות השתיקה. אך לאחר הפצרות מרובות נשבר האיש, ואמר: "אגלה בפני הרב את האמת, שמעולם לא הייתי לא נגיד ולא עשיר, בכדי שאוכל בכוחות עצמי להחזיק בית הכנסת אורחים ענק שכזה, ובודאי שלא לתמוך בצדקות הרבות שפורתי. הפונדק הקטן שברשותי יש בו בקושי כדי פרנסת משפחתי בלבד, אך קבלתי את כל הסכומים האדירים הללו מאיש אחד, שמכספו החזקתי את כל המפעל הזה, כשקבלתי על כך גם משכורת נאה, עבור טרחתי הרבה בעניני תמיכותיו הרבות ובניהול בית הכנסת אורחים, והנה לאחרונה פסקו כל תמיכותיו של האיש, ולכן נאלצתי להפסיק הכל!". "ומי הוא אותו נדיב נסתר?" דרש הרב לדעת. "זאת לא אוכל לגלות בשום פנים ואופן!" ענה האיש, "מאחר שאני מושבע ועומד בשבועה חמורה שלא לגלות שמך דבר מזהותו של האיש! בקושי גדול הוציא הרב ממני את עצם הסוד שיש כאן תומך נסתר, אבל מעבר לזה לא אוכל להוסיף בשום אופן!".
 המשיך יבוא בעזרת ה' בעלון הבא...

חידוים בתורה:
 ש. מי היה אבא של בלהה חלפה (השפחות של רחל ולאה)?
 ת. לבן (רש"י פרשת ויצא ל"א נ).
 ש. האם היה ללבן אח או אחות נוספים חוץ מרבקה?
 ת. כן, מדכתיב "אחותינו את היי..." לשון רבים (פרשת חיי שרה כ"ד דש").
 ש. האם היו לאהרן הכהן בנות (בתורה כתוב רק בנים: נדב, אביהוא, אלעזר ואיתמר)?
 ת. כתוב בפרשת שמיני (י"ב): "וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר... תאכלו במקום טהור ובינך ובנותיך אתך", עיין שם, הרי שהיו בנות לאהרן הכהן (ואולי הכונה לנכדות).
 ש. באיזו מכה שמחו המצרים כשבאה עליהם, ובסוף התאכזבו מאוד?

ת. במכת ארבה, שתחילה שמחו וחשבו שיהיה להם הרבה אוכל, ובסוף שלא נשאר כלום הצטערו (מדרש רבה פרשת בא י"ג ז).
 ש. מהו שמה של אשת לוי (פסוק מפורש בתורה)?
 ת. כתוב: "יוכבד בת לוי אשר ילדה אותה ללוי במצרים" (פרשת פינחס כ"ו נ"ט) וכתב בדעת זקנים: "אותה" הוא שם אשת לוי.
 ש. את הלויים ספרו מגיל בן חודש (פרשת במדבר ג' ט"ו), עד איזה גיל ספרו אותם?
 ת. כל החיים. וראיה לכך, שיש דרשה מיוחדת שאהרן הכהן לא היה בתוך פקודת הלויים (עיין רש"י שם ג, ל"ט), והלא אהרן הכהן היה אז מעל גיל שמונים, ואף על פי לולא הדרשה הוא בכלל (טעמא דקרא).
 ש. לאיזה שם של אחד מבני שבטים הוסיפו את האות י' כנגד עשרת הדברות?
 ת. אחד מבני גד נקרא "צפון" (פרשת פינחס כ"ו ט"ו), ובמקום אחר נקרא "צפיון" משום שמשוה רבינו שקבל את עשרת הדברות צפון בחלקו (בעל הטורים שם).
 ש. כמה שבטים היו בעבר הירדן?
 ת. שני שבטים שלמים ושני חצאי שבטים: א. בני גד ובני ראובן – שבטים שלמים. ב. חצי שבט המנשה. ג. חצי שבט לוי, שהרי היו ג' ערי מקלט בעבר הירדן, וג' ערי מקלט בארץ ישראל, והם היו ערי הלויים.

- אודות פרשת 'שפטים':**
- יש לה 97 פסוקים.
 - מתחילה בפרק ט"ז פסוק י"ח.
 - מסתיימת בפרק כ"א פסוק ט'.

הילולא דצדיקאי:
 הרב הראשי לישראל הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצוק"ל, ג' אלול ה'תרצ"ה. הרב מאיר שמחה הכהן מדינונסק זצוק"ל אור שמח, ד' אלול ה'תרפ"ו. הרב גרשון שאול יום טוב ליפמן הלוי הלר זצוק"ל תוספות יום טוב, ו' אלול ה'ת"ד. הרב שמשון חיים נחמני זצוק"ל זרע שמשון, ו' אלול ה'תקל"ט. הרב יחזקאל סרנא זצוק"ל, ו' אלול ה'תשכ"ט. הרב נעים בן אליהו זצוק"ל, ו' אלול ה'תשע"ד. הרב אליהו חיים זצוק"ל, ז' אלול ה'תרי"ט. דן בן יעקב אבינו ובלהה ע"ה, ט' אלול ב'ש"י ט/כ.

- חידות על פרשות השבוע:**
- עץ שעבדו בו עבודה זרה.
 - אחד מהאנשים שחוזרים מהמערכה.
 - כלי לחטוב בו עצים.
 - מהדברים שהתורה אוסרת לעשות.
 - מאיזו מילה לומדים שאין לך אלא שופט שבימך?
 - האם היכן מצאנו שיותר מ-18 נקרא הרבה?
 - ולא ירבה לו נשים.
 - זרוע.
 - אחת מהמתנות שמקבל הכהן.
 - שם נדרף ל-מת.
 - כמה ערי מקלט היו בארץ ישראל?
 - מה עושה השוחד?
 - מהו העונש של עד זומם?
 - מה לעשות לגויים בארץ ישראל?
 - מהדברים שאסור שהעגלה הערופה תעשה.
 - מהאנשים שחוזרים מהמלחמה.
 - עונש העובד עבודת כוכבים.
 - מי הראשון שמעניש את החוטא?
 - מילה נרדפת ל-אולי.
 - אחרי מה צריך לרדוף?
 - מהדברים שהתורה אסרה לעשות.
 - מהמתנות שמקבל הכהן.
 - מה פרשת השבוע?
 - איך צריך להיות אדם עם ה'?
- אשרה.
 בנה בית ולא חנכו.
 גרזן.
 דורש אל המתים.
 ההם.
 חלל.
 ט'.
 יעור עיני חכמים.
 כאשר זמם לעשות.
 לא תחיה כל נשמה.
 משכה בעול.
 נטע כרם ולא חללו.
 סקילה.
 עדים.
 פן.
 צדק.
 קוסם קסמים.
 ראשית הגז.
 שפטים.
 תמים.

זמני השבת:		שבת פרשת 'שפטים':			הזמנים לפי ירושלים עיהק תוכב"א.			
הדלקת נרות	שקיעה	עלות השחר	נץ החמה	חצות היום והלילה	שקיעה	מוצאי שבת	צאת הכוכבים	רבנו תם
18:40	19:20	4:33	6:08:30	00:12:42	19:19	19:52	19:52	20:31

אשמח לקבל הע/ארות, תיקונים, עצות ועוד. כדי להרשם כפרנס נא להתקשר ל-025870079. טעון גניזה. נא לא לקרוא בזמן שאינו ראוי. העלון מוקדש לעילוי נשמת: שלמה חיים בן אסתר ז"ל. עליזה בת מרים ז"ל. הרב אליהו בן טוביה בקשי דורון זצוק"ל. לרפואת: מרים בת עליזה. משה בן שרה. חיה בת מלכה. יפה בת רחל. הרב רפאל גבריאל אליהו בן רחל חיה שליט"א. להצלחת משפחת למני.